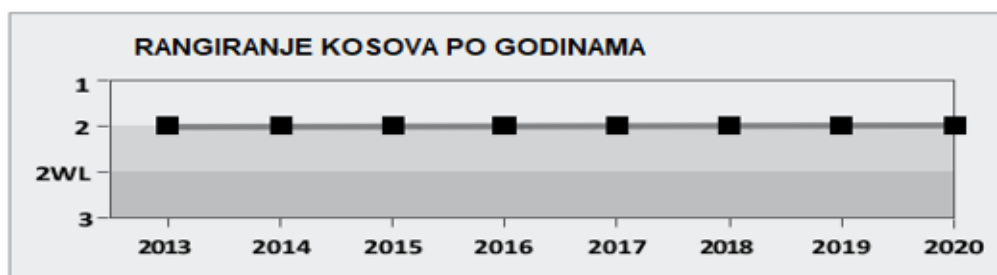

Izveštaj Stejt departmenta o trgovini ljudima za 2020.

KOSOVO: NIVO 2

Vlada Kosova ne ispunjava u potpunosti minimalne standarde za eliminisanje trgovine ljudima, ali ulaže značajne napore da to učini. Vlada je pokazala sveobuhvatne uvećane napore u poređenju sa prethodnim izveštajnim periodom tako da je shodno tome Kosovo ostalo na Nivou 2. Ovi napori uključivali su krivično gonjenje većeg broja osumnjičenih i identifikovanje većeg broja žrtava. Vlada je sprovedla snažne zajedničke istrage i inspekcije i uvećala je celokupno finansiranje za zaštitu žrtava. Međutim, vlada nije ispunila minimalne standarde u nekoliko ključnih oblasti. Sudije su nastavile da izriču blaže kazne osuđenim trgovcima ljudima, a onima koji prvi izlaze na teren nedostajale su smernice i proaktivni napori u identifikaciji žrtava prinudnog prosjačenja, posebno dece. Uprkos uvećanom celokupnom finansiranju za zaštitu žrtava, vlada je petu godinu zaredom smanjila finansiranje za prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije primoravajući tako nevladine organizacije da se oslanjaju na strane donatore.

PRIORITETNE PREPORUKE:

Energično istražiti, krivično goniti i osuditi trgovce ljudima, uključujući zvaničnike saučesnike i osuđenim trgovcima ljudima izreći veće zatvorske kazne • Obezbediti odgovarajuće i dosledno finansiranje prihvatilišta kojima upravljaju NVO • Rasporediti stručno osposobljene tužioce i sudije u svakom regionu da rade na predmetima trgovine ljudima • Izraditi pisane smernice i uvećati napore da se identifikuju i pruži pomoć deci primoranoj na prinudno prosjačenje • Nastaviti sa pružanjem naprednog nivoa programa osposobljavanja za sudije, tužioce i pripadnike organa za sprovođenje zakona u oblasti istrage i krivičnog gonjenja trgovine ljudima • Smanjivati i dalje broj zaostalih sudskih predmeta uključujući i predmete koji se odnose na trgovinu ljudima • Raditi sa lokalnim vlastima na jačanju zaštite žrtava u severnim opštinama • Uvećati podršku vlade sveobuhvatnom programu za žrtve u pogledu stručnog osposobljavanja i usluga reintegracije • Standarizovati prikupljanje podataka i kreirati bazu podataka koja klasifikuje statističke podatke za trgovinu ljudima, krivična gonjenja i osuđujuće presude u vezi sa trgovinom ljudima.

KRIVIČNO GONJENJE

Vlada je nastavila svoje napore u sprovođenju zakona. Član 171. Krivičnog zakonika kriminalizuje trgovinu ljudima u seksualne svrhe i u svrhe rada i predviđa zatvorsku kaznu u trajanju od pet do 12 godina i novčanu kaznu za dela koja uključuju punoletne žrtve i zatvorsku kaznu u trajanju od pet do 15 godina i novčanu kaznu za dela u kojima su žrtve deca. Ove kazne su bile dovoljno rigorozne, a u pogledu trgovine ljudima u seksualne svrhe bile su srazmerne onima propisanim za ostala teška krivična dela, kao što je krivično delo silovanja. Vlada je u novembru 2018. godine revidirala Krivični zakonik koji je stupio na snagu u aprilu 2019. i ponovno klasifikovala sva dela prinudne prostitucije kao trgovinu ljudima i uvećala minimalnu zatvorsku kaznu za trgovinu decom sa tri na pet godina. Organi vlasti su primili 43 nova predmeta u kojima je bilo uključeno 80 osumnjičenih lica (34 predmeta u 2018). Policija je uhapsila 22 osumnjičena lica (22 u 2018) i još devetoro osumnjičenih lica za „korišćenje seksualnih usluga žrtve trgovine ljudima“ (sedmero u 2018). Sudovi su osudili osmoro trgovaca ljudima (devetoro u 2018) i osudili petoro učinioca koji su „koristili seksualne usluge žrtava trgovine ljudima“ (petoro u 2018). Sudije su nastavile da izriču osuđujuće presude ispod minimalne zatvorske kazne od pet godina. Trojici trgovaca ljudima izrečena je zatvorska kazna u trajanju od jedne do tri godine i šest meseci i novčana kazna u iznosu od 1.000 evra (1.120 američkih dolara); trojici trgovaca ljudima izrečena je novčana kazna u iznosu od 2.500 evra (2.800 američkih dolara) do 3.000 evra (3.370 američkih dolara), a jednom trgovcu ljudima izrečena je uslovna osuda. Trojici učinioca koji su „koristili seksualne usluge žrtava trgovine ljudima“ izrečena je zatvorska kazna ponaosob u trajanju od jedne i dve godine i novčana kazna u iznosu od 2.400 evra (2.700 američkih dolara). Dvojici učinioca je izrečena uslovna osuda. Sudovi su donekle smanjili ukupan broj zaostalih predmeta trgovine ljudima, a 74 predmeta iz prethodnih godina su i dalje bila otvorena (78 u 2018).

Uprava za borbu protiv trgovine ljudima (UBTLJ) pri Policiji Kosova (PK) je sa osam regionalnih jedinica istražila sve slučajeve trgovine ljudima. UBTLJ je imao jedinicu i u severnim opštinama sa većinskim srpskim stanovništvom koja je integrisana u pravosudni sistem Kosova. Kancelarija glavnog državnog tužioca (KGDT) nastavila je sa dodeljivanjem specijalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i regionalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima za zapadno Kosovo. UBTLJ je sproveo istrage koje su rezultirale da se privremeno zatvori 54 od 174 istraženih barova, noćnih klubova, restorana i salona za masažu u cilju rešavanja propusta. Odvojeno, UBTLJ je sarađivao sa Inspektoratom za rad na sprovođenju 443 zajedničkih inspekcija barova, noćnih klubova, restorana i salona za masažu (157 u 2018). UBTLJ je takođe sproveo zajedničke operativne aktivnosti sa Ministarstvom trgovine i industrije, Poreskom upravom i Inspektoratom za rad na praćenju 171 poslovanja, kao što su saloni za masažu i barovi i 272 hotela što je dovelo do zatvaranja 78 salona za masažu i hotela. Posmatrači su naveli da je nespecijalizacija u oblasti trgovine ljudima i neiskustvo većine tužilaca i sudija dovela do blažih kazni ili do prekvalifikacije u lakše oblike krivičnih dela, posebno u predmetima koji su uključivali emotivnu kontrolu ili psihičku prinudu žrtve. Pored toga, Policija Kosova i Granična policija nisu uspjeli da prate i nisu imali smernice u pogledu toga kada da prosjačenju dece koju

su na to prinudili roditelji kvalifikuje kao trgovinu ljudima, a ne kao roditeljsko zanemarivanje ili zlostavljanje.

KGDT je nastavio da osposobljava sudije i tužioce, a Odeljenje za obuku PK-a u saradnji sa međunarodnim organizacijama je održalo 48 radionica (44 u 2018). Akademija pravde je osposobila tužioce, sudije i službenike za pružanje podrške i zaštite žrtvama kada je u pitanju trgovina ljudima. Vlada je razmenjivala informacije o trgovini ljudima sa inostranim vladama u 30 predmeta trgovine ljudima (21 u 2018) i saradivala je sa Albanijom, Crnom Gorom i Srbijom u istragama.

Uprava za borbu protiv trgovine ljudima, Kancelarija glavnog državnog tužioca i Policijski inspektorat Policije Kosova saradivali su kako bi istražili moguće saučesništvo vladinih službenika u delima trgovine ljudima, ali nisu pokrenuli krivična gonjenja ili podigli optuženice. Korupcija i saučesništvo zvaničnika u delima trgovine ljudima je ostala velika zabrinutost što je tokom godine onemogućilo delovanje organa za sprovođenje zakona. Tužioci su 2016. optužili dvojicu policijskih službenika u odvojenim slučajevima jer su se sumnjičili za zloupotrebu službenog položaja i seksualnu eksploataciju žrtava trgovine ljudima. Suđenja su pred kraj izveštajnog perioda i dalje bila u toku.

ZAŠTITA

Vlada je uvećala napore u zaštiti žrtava trgovine ljudima. Vlada je identifikovala 26 žrtava trgovine ljudima (15 u 2018). Od ovih dvadeset i šest žrtava, 19 je bilo izloženo seksualnoj trgovini, dve prinudnom radu, dve su bile prisiljene na „ropstvo i potčinjavanje“, jedna prinudnom prosjačenju, jedna potčinjavanju preko prinudnog braka, jedna za „prodaju deteta“ (u 2018. godini, 11 je bilo izloženo seksualnoj trgovini, dve prinudnom radu, jedna „ropstvu i potčinjavanju i jedna potčinjavanju preko prisilnog braka). Od ovih istih dvadeset i šest žrtava, petnaest su bili deca (12 u 2018); 23 su bile žene i trojica muškaraca (14 žena i jedan muškarac u 2018) , 21 su bile sa Kosova, dve iz Srbije, dve iz Crne Gore i jedna iz Albanije. Oni koji prvi izlaze na teren koristili su standardne pokazatelje da prate stanovništvo izloženu riziku, međutim, posmatrači su izvestili o nepostojanju smernica i proaktivnih napora u identifikaciji žrtava prinudnog prosjačenja, posebno dece. Multidisciplinarni nacionalni mehanizam za upućivanje (NMU) je obezbedio standardni operativni postupak (SOP) za identifikaciju i upućivanje žrtava službama i uslugama. NMU je zahtevao da se istražitelj UBTLJ-a i službenik za pomoć i podršku žrtvama Kancelarije za pružanje podrške i pomoći žrtvama sastanu i izvrše procenu da li je žrtva izložena niskom, srednjem ili visokom riziku opasnosti i koordinišu zbrinjavanje i smeštaj žrtve. SOP je zahtevao prisustvo socijalnog radnika u slučaju kada su žrtve deca. NVO su i dalje izveštavale da je NMU dobro funkcionisao i istakli su dobru saradnju među akterima.

Vlada je licencirala i delimično finansirala dva prihvatilišta kojima upravljaju NVO da pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima zajedno uz Privremenu sigurnu kuću (PSK) kojom upravlja

država. Ova prihvatilišta su pružala pravnu pomoć, medicinske i psihološke usluge, savetovanje, edukaciju, rekreativne usluge i ostale vrste rehabilitacione podrške. Vlasti su omogućile inostranim žrtvama ista prava i usluge kao i domaćim žrtvama. Žrtve su takođe mogle da koriste usluge devet zdravstvenih ustanova Ministarstva rada i socijalne zaštite (MRSZ), ali vlada nije imala zdravstvenu ustanovu u četiri severne opštine u zemlji. Privremena sigurna kuća je privremeno udomljavala žrtve trgovine ljudima za koje je procenjeno da su izložene visokom riziku. Vlasti su tražile da žrtve imaju policijsku pratnju van privremene sigurne kuće tokom trajanja sudskih postupaka u cilju zaštite žrtava, a žrtvama je bila potrebna dozvola tužioca i PK da zauvek napuste privremenu sigurnu kuću ukoliko je procena ukazivala da se nalaze pod visokim rizikom. Objekat je imao kapacitet da udomi 40 osoba sa posebnim sobama za žene, muškarce i porodice. Žrtve su ostajale u privremenoj sigurnoj kući u proseku oko 90 dana pre nego što bi bile premeštene u prihvatilište kojim upravlja nevladina organizacija. Privremena sigurna kuća udomila je 27 žrtava (17 žrtava u 2018). Dva prihvatilišta kojima upravljaju NVO pružale su usluge podrške žrtvama čija bezbednost je ocenjena na nivou niskog do srednjeg rizika. Jedno od ovih prihvatilišta kojima upravljaju NVO je bilo isključivo namenjeno za decu. Civilno društvo je izvestilo je kvalitet zbrinjavanja žrtava dobar, ali da su programi reintegracije imali ograničeni uspeh zbog nepostojanja resursa i celokupne velike nezaposlenosti.

Vlada je dodelila 172.960 evra (194.340 američkih dolara) za zaštitu žrtava u poređenju sa 150.680 evra (169.300 američkih dolara) u 2018. Međutim, vlada je nastavila da progresivno smanjuje fondove za prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije koja su dobila 67.000 evra (75.280 američkih dolara) u poređenju sa 70.680 evra (79.420 američkih dolara) u 2018, 72.870 evra (81.880 američkih dolara) u 2017, 91.010 evra (102.260 američkih dolara) u 2016. i 101.930 evra (114.530 američkih dolara) u 2015. godini. Privremena sigurna kuća dobila je 80.000 evra (89.890 američkih dolara) u 2019, 2018. i 2017. Osim toga, vlada je dodelila 5.160 evra (5.800 američkih dolara) za zdravstvene usluge, a opštinske vlade su obezbedile 7.100 evra (7.980) prihvatilištu kojem upravljaju NVO. Vladino finansiranje je bilo neodgovarajuće za prihvatilišta kojima upravljaju NVO, a operativne aktivnosti nisu mogle da se nastave bez finansijske pomoći stranih donatora. Osim toga bilo je birokratskih odlaganja i zbuđenosti oko odgovornosti što je dovelo do odlaganja u finansiranju u proteklm godinama. Ministarstvo rada i socijalne zaštite je 2019. omogućilo nevladinim organizacijama da podnesu zahtev za jednogodišnje finansiranje što je predstavljalo uvećanje u odnosu na osmomesetni period u protekloj godini. Međutim, zbog jednomesečnog birokratskog odlaganja, nevladine organizacije su dobile finansijska sredstva samo za jedanaest meseci. Zakon je omogućio inostranim žrtvama period refleksije u trajanju do 90 dana, u kojem žrtve mogu da se oporave pre nego što odluče da li žele da sarađuju sa organima za sprovođenje zakona. Zakon je dao pravo inostranim žrtvama na privremenu boravišnu dozvolu u trajanju od najmanje šest meseci, međutim nijedna inostrana žrtva nije tražila dozvolu (nijedna u 2018). Vlada je dobrovoljno vratila dve žrtve (tri u 2018). Svih 26 žrtava učestvovalo je u istragama i sudskim postupcima (15 u 2018). Vlada je izvestila da osumnjičeni trgovci ljudima nisu bili prisutni kada su žrtve davale iskaz, a i inostrane žrtve su mogle da se vrate u svoje zemlje porekla nakon svedočenja bez potrebe da čekaju završetak suđenja. Zakon je omogućio žrtvama obeštećenje od države

ako žrtve nisu mogle da dobiju odštetu od svojih trgovaca. Jedno dete koje je žrtva seksualnog zlostavljanja oštećeno je iznosom od 2.000 evra (2.250 američkih dolara), dok nijedna žrtva nije bila oštećena u 2018. godini.

PREVENCIJA

Vlada je nastavila sa naporima u sprečavanju trgovine ljudima. Nacionalna agencija za borbu protiv trgovine ljudima (NABTLJ) koordinisala je međuagencijska nastojanja i održavala je sastanke svaka tri meseca u cilju praćenja primene Nacionalnog akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima (NAP) za period 2015-2019. Vlada međutim nije imala posebnu budžetsku stavku za primenu NAP. Vlada je u konsultaciji sa civilnim društvom započela izradu NAP za period 2020-2024. Nevladine organizacije su navele da imaju čvrstu saradnju sa NABTLJ i nacionalnim koordinatorom, uključujući i kada je reč o spremnosti da se odgovori na preporuke i zabrinutosti. Vlada je organizovala kampanje informisanja, konferencije i okrugle stolove za mlade, studente, zvaničnike za sprovođenje zakona i javnost uopšte. MRSZ je razvio pravni okvir za registraciju i licenciranje poslodavaca iz privatnog sektora, uključujući i strane agencije za zapošljavanje. Vladina SOS linija za žrtve nasilja u porodici i ostalih krivičnih dela primila je 831 poziv (929 u 2018) uključujući devet mogućih slučajeva trgovine ljudima (osam u 2018). Vlada je sprovela kampanje javnog informisanja kako bi se smanjilo traženje seksualnih odnosa u komercijalne svrhe.

PROFIL TRGOVINE LJUDIMA

Kao što je bilo izveštavano u proteklih pet godina, trgovci ljudima eksploatišu domaće i strane žrtve na Kosovu, a trgovci žrtve sa Kosova eksploatišu u inostranstvu. Kriminalne mreže su interno iskorišćavale žrtve za trgovinu seksom. Mnoge žrtve trgovine ljudima u svrhu seksualnog iskorišćavanja na Kosovu se devojke, iako kriminalne grupe na Kosovu takođe primoravaju žene iz Albanije, Moldavije, Crne Gore, Rumunije, Srbije i ostalih evropskih zemalja da nude seksualne usluge odnosno na prisilnu prostituciju. Žene i mlade devojke su izložene seksualnom iskorišćavanju u privatnim kućama i stanovima, noćnim klubovima i salonima za masažu. Deca sa Kosova, Albanije i iz ostalih susednih zemalja su primorana da prose u zemlji. Trgovci primoravaju kosovske građane na prinudnu prostituciju i prinudni rad širom Evrope. Marginalizovane zajednice Roma, Aškalija i Egipćana su izložene prinudnom prosjačenju i trgovini seksom. Korupcija vlade stvara sredinu koja omogućuje neka krivična dela trgovine ljudima.